

Лекція 13. Стандартизація продукції. Сортність тканин

Зміст лекції

1. Стандартизація продукції.

2. Якість продукції.

3. Загальний порядок визначення сорту тканин.

4. Прийом тканин та визначення їх сорту на швейних підприємствах.

1. Під терміном «*стандартизація*» розуміють встановлення та використання правил з метою впорядкування діяльності в певній області на користь та при участі зацікавлених сторін. *Стандарт* – це нормативно-технічний документ по стандартизації, який встановлює комплекс норм, правил, вимог до об'єкту стандартизації та затверджений компетентною організацією. Стандарт може регламентувати вимоги і нормативи, одиниці вимірювання і т.п. Метою робіт по стандартизації є забезпечення зростання ефективності виробництва, покращення якості продукції, зниження її матеріаломісткості, забезпечення безпеки праці та охорони навколишнього середовища. Розрізняють такі категорії стандартів як – *державні стандарти, галузеві стандарти, стандарти підприємств, технічні умови*. *Державні стандарти* розробляються на продукцію масового виробництва. Дотримання державних стандартів є обов'язковим для підприємств нашої країни. *Галузеві стандарти* встановлюють на продукцію, яка не підлягає державній стандартизації і має внутрішньогалузеве використання. *Галузеві стандарти* є обов'язковими для підприємств конкретної галузі. *Стандарти підприємств* є обов'язковими для конкретного підприємства. Такі стандарти встановлюються на продукцію конкретного підприємства та затверджуються керівником підприємства.

2. У швейній промисловості забезпечення якості продукції нерозривно пов'язане із покращенням якості всіх матеріалів, які використовуються для виготовлення швейних виробів, із вдосконаленням методів конструювання та обробки виробів, покращенням умов транспортування та збереження матеріалів і виробів. Термін «*якість продукції*» широко

використовують в системі управління якістю. *Якість продукції* – це сукупність властивостей продукції, які спроможні відповідати певним потребам у відповідності до призначення продукції.

3. *Сорт* – це комплексна оцінка якості готової продукції. Якість готових тканин визначають у відділах технічного контролю текстильних підприємств відповідно з нормативами стандартів на сортність тканин. Повторно сорт встановлюють на швейних підприємствах з метою перевірки якості сировини, що поступає. Сорт готової тканини визначають за трьома групами показників якості: *за фізико-механічними показниками; за міцністю фарбування та за наявністю дефектів зовнішнього виду тканин.*

Показники фізико-механічних властивостей тканин оцінюють проведенням випробувань за стандартними методиками дослідної партії зразків тканин та порівнянням результатів випробувань з нормативами стандартів на тканини даного виду. Основні фізико-механічні властивості та характеристики, які підлягають контролю, це: ширина тканини, поверхнева щільність, лінійна щільність ниток основи та піткання, кількість ниток по основі та пітканню, міцність, видовження, зсідання та інші.

Тканини першого сорту за основними фізико-механічними показниками повинні відповідати нормативам стандартів. Для тканин другого сорту допускаються незначні відхилення від мінімальних норм, які встановлені для тканин 1 сорту. Перелік таких показників та величини відхилень, що допускаються, наведені у відповідних розділах стандартів з визначення сортності тканин. *Міцність фарбування тканини* визначається її стійкістю до дії сонячного світла, води, поту, прання, тертя, прасування, хімчистки і таке інше, тобто до комплексу факторів, які можуть привести до змінювання забарвлення тканин в процесі експлуатації одягу та догляду за ним. Стійкість фарбування тканин визначають за зміною первинного кольору тканини методом порівняння зразка тканини після

відповідного випробування з еталоном кольору. Для цього існує три шкали еталонів:

1. Шкала «синіх еталонів» використовується для визначення ступеня зміни первинного кольору тканини від дії світла та погоди. Стійкість фарбування тканини за даною шкалою оцінюється в 1-5 балів.
2. Шкала «сірих еталонів -1» використовується для визначення ступеня зміни первинного кольору тканини від дії всіх інших факторів, крім світлопогоди. Стійкість фарбування тканини оцінюється в 1-8 балів.
3. Шкала «сірих еталонів – 2» використовується для визначення ступеня зафарбування зразка білої тканини від тканини, що випробується, при їх спільних обробках: хімічній чистці і таке інше. Стійкість фарбування тканини за даною шкалою оцінюється в 1-8 балів.

Показник стійкості фарбування всіх тканин, крім вовняних, віднесений до груп фізико-механічних показників і оцінюється разом з ними.

Дефекти зовнішнього виду тканин поділяються на місцеві та поширені.

Місцеві дефекти - це дефекти, які мають невеликі розміри та розташовані локально, на обмеженій ділянці тканини. Поширені дефекти мають великі розміри та можуть займати велику площу, бути розташованими по всій ширині тканини або займати значну її довжину.

Це такі дефекти, як забрудненість, різновідтінковість, смугастість, растраф та інші. Поширені дефекти відносять до категорії грубих дефектів і не допускаються в тканинах 1 сорту. Дефекти зовнішнього виду тканин можуть виникати при використанні дефектної пряжі або ниток, в процесі ткацтва та оздоблення тканин. Дефекти виявляються в процесі огляду тканини на розбракувальному устаткуванні. При цьому складаються розбраковочні відомості з кожного шматка тканини, в яких вказуються виявлені дефекти та їх оцінка.

4. Тканини, які поступають на швейні підприємства, приймають, перевіряючи їх кількість та якість. Кількісний прийом полягає в перевірці

відповідності кількості тканин, що поступили, кількості, яка вказана в супроводжувальних документах. Якісний прийом полягає в перевірці відповідності фактичного сорту тканини сорту, який вказаний на ярлику. На швейних підприємствах сортність тканин перевіряють за дефектами зовнішнього вигляду та за шириною. Контроль якості тканин здійснюють на бракувально-мірочних верстатах, або на трьохметрових столах. Тканину оглядають з лицевого боку в розгорнутому вигляді. Наявність дефектів визначається візуально. Виявлені дефекти помічають крейдою по краю тканини. Ширину шматка тканини вимірюють через кожні 3 метри довжини. Перший та останній виміри повинні проводитися на відстані не менш, ніж 1,5 м від кінців шматка тканини. Для кожного виміряного шматка тканини виписують паспорт. Текстильні підприємства-виробники тканин повинні гарантувати якість продукції: міцність фарбування, фізико-механічні властивості тканини повинні відповідати нормативам стандартів. Однак деякі показники тканин окремих артикулів необхідно визначати додатково, а іноді необхідно проводити повний контроль сортності тканин. Для повного контролю відбирають 3 шматки від кожної партії тканин, від яких відрізають зразки для проведення випробувань в лабораторії. Якщо якість тканини не відповідає сорту, який вказаний на ярлику, виставляються претензії постачальникам, при цьому вимагається компенсація за невідповідність сортності тканин або заміна даної партії тканин на якісну.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає стандартизація продукції?
2. Поясніть зміст терміну «якість продукції».
3. Як приймають тканини та визначають їх сорт на швейних підприємствах?